

57 kap. Tillsyn

ALLMÄNT OM TILLSYN

Tillsyn över församlingar och stift

- 1 § Biskopen och domkapitlet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter samt över verksamheten i stiftet. I tillsynen ingår
1. råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, dels i rättsliga frågor,
  2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,
  3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,
  4. granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,
  5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vagningsstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,
  6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och
  7. beslutsprövning enligt 8–18 §§.
- Det som sägs i första stycket 1–6 gäller även utlandskyrkan.
(SvKB 2002:7; 2005:17)

Tillsyn över biskopar (SvKB 2002:9)

- 2 § Biskopsmötet ska ha tillsyn över biskoparnas verksamhet. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar.
- 3 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, som prövar frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vagningsstjänst, får även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften.

Skyldigheter för den som står under tillsyn

- 4 § Den som står under tillsyn enligt 1–3 §§ är skyldig att på begäran av tillsynsorganet tillhandahålla handlingar och annat material som rör verksamheten samt att ge tillsynsorganet de upplysningar som behövs för tillsynen.

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION

Församlingsinstruktionens innehåll

- 5 § För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i församlingen i samråd med domkapitlet. Instruktionen ska innehålla
1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
  2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska särskilt behandlas församlingens verksamhet på teckenspråk samt på samiska, finska och andra språk. (SvKB 2009:4)

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

6 § Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av församlingens beslutande organ och kyrkoherde var för sig. Den är därefter bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av församlingens beslutande organ, kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Ändringen godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen. (SvKB 2009:4)

7 § Domkapitlet får, om det finns särskilda skäl, utan godkännande av kyrkoråd och kyrkoherde, utfärda församlingsinstruktion samt besluta att ändra de delar av församlingsinstruktionen som avser regler enligt 5 § 1. Den utfärdade eller ändrade församlingsinstruktionen gäller för församlingen först efter det att kyrkorådet och kyrkoherden har underrättats om beslutet.

Församlingsinstruktioner för utlandskyrkan

7 a § För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom utlandskyrkan ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för utlandskyrkan ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen. (SvKB 2002:7; 2005:17, 2009:4)

BESLUTSPRÖVNING

Tillämpningsområde

8 § Beslut av en församling prövas på begäran av den som tillhör församlingen och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år. Församlingens beslut prövas också på begäran av kyrkoherden även om han eller hon inte tillhör församlingen.

Beslut av en samfällighet prövas på begäran av en församling som ingår i samfälligheten och på begäran av den som tillhör en sådan församling och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år. Samfällighetens beslut prövas också på begäran av kyrkoherden i en pastoratssamfällighet eller av någon av kyrkoherderna i en flerpastoratssamfällighet även om kyrkoherden inte tillhör någon av församlingarna som ingår i samfälligheten.

Beslut av ett stift prövas på begäran av en församling som ligger i stiftet, på begäran av en samfällighet där församlingar som ligger i stiftet ingår och på begäran av den som tillhör en sådan församling och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Beslut av en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 § prövas på begäran av den som tillhör en församling för vilken domprosten är kyrkoherde och som vid tidpunkten för begäran har fyllt 16 år.

Prövning av beslut enligt första–fjärde styckena gäller dock inte

1. om det i lag eller annan författning eller i denna kyrkoordning finns särskilda föreskrifter om överklagande,
2. beslut av rent förberedande eller rent verkställande art, och
3. beslut som har fattats av domkapitlet. (SvKB 2002:9; 2003:9, 2009:4)

Hur man begär beslutsprövning

9 § Domkapitlet avgör som första instans frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av en församling eller en samfällighet. Svenska kyrkans överklagandenämnd avgör frågor om beslutsprövning när beslut har fattats av ett stift eller en tillsättningsnämnd enligt 34 kap. 12 §.

En begäran om beslutsprövning ska avfattas skriftligt, egenhändigt undertecknas och ges in till prövningsinstansen. Klaganden ska därvid ange vilket beslut som ska prövas och vilka omständigheter som åberopas till stöd för prövningen.

Framställningen ska ha kommit in till prövningsinstansen inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på församlingens, samfällighetens respektive stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats.

Anslaget om protokolljusteringen måste vara uppsatt på anslagstavlan under hela klagotiden för att tiden ska löpa ut.

Om framställningen före klagotidens utgång har kommit in till församlingen, samfälligheten respektive stiftet i stället för till prövningsinstansen, ska den ändå prövas. (SvKB 2009:4)

Grunder för prövningen

- 10 § Ett prövat beslut ska upphävas, om det
1. inte har tillkommit i rätt ordning,
  2. hänför sig till något som inte är en angelägenhet för församlingen, samfälligheten respektive stiftet,
  3. har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter, eller
  4. strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa.

Handläggningen i domkapitlet

11 § Varje ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Om det behövs ska ett yttrande inhämtas från den instans som tidigare har beslutat i saken. Ett yttrande får också inhämtas från ett annat kyrkligt organ, en myndighet, en organisation eller en enskild person, som har särskild kunskap i den fråga som ärendet rör. Vid behov kan även den som har begärt beslutsprövning ges anvisningar om hur utredningen bör kompletteras. Överflödiga utredningar får avvisas.

12 § Förfarandet är skriftligt. Uppgifter får dock lämnas och inhämtas muntligt, om det kan antas vara till fördel för utredningen. Muntliga uppgifter ska, om de tillför ärendet någonting av betydelse, noga dokumenteras.

13 § Ett ärende får inte avgöras utan att den som har begärt beslutsprövning har underrättats om alla uppgifter som har tillförts ärendet av någon annan än parten själv. Parten ska därvid ges tid att bemöta de nya uppgifterna.

En sådan underrättelse behövs inte, om

1. det prövade beslutet kommer att upphävas,
2. de nya uppgifterna saknar betydelse i ärendet, eller
3. underrättelse på något annat sätt är uppenbart onödig.

- 14 § Bestämmelserna i 13 § ska tillämpas på motsvarande sätt när det gäller underrättelse till den instans som har fattat det beslut som prövas.
- 15 § När det gäller jäv mot den som handlägger beslutsprövningsärenden ska bestämmelserna i 4 kap. 13–15 §§ rättegångsbalken om jäv mot domare tillämpas.

Beslut

- 16 § Prövningsinstansen får förordna att det beslut som prövas tills vidare inte ska gälla. Prövningsinstansen får också förordna rörande saken i övrigt, i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt. (SvKB 2009:4)
- 17 § Det slutliga avgörandet av ärendet ska grundas på vad handlingarna innehåller.
- Av beslutet, som ska avfattas skriftligt, ska framgå
1. tid och plats för meddelande av beslutet,
  2. parterna samt deras ombud eller biträden,
  3. vilket beslut som prövas,
  4. saken,
  5. innehållet i det beslut som prövas,
  6. parternas och underinstansens yrkanden och invändningar,
  7. om yttrande har inhämtats från någon annan,
  8. skälen för beslutet,
  9. innehållet i beslutet,
  10. vem som har fattat beslutet,
  11. vem som har varit med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet,
  12. vem som har varit föredragande,
  13. skiljaktig mening, där sådan förekommit, och
  14. information om hur man överklagar.
- Kopior av beslutet ska tillställas den som har begärt prövningen och den instans som har fattat det prövade beslutet.

Rättelse av skrivfel och liknande

- 18 § Prövningsinstansen får rätta sitt beslut om det innehåller någon uppenbar oriktighet, på grund av ett skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende. (SvKB 2009:4)

ÖVERKLAGANDE AV BESLUTSPRÖVNINGSÄRENDEN

- 19 § Domkapitlets slutliga beslut i beslutsprövningsärenden får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Rätt att överklaga har
1. den som begärt beslutsprövning, såvitt avser beslut att inte upphäva ett beslut eller att inte förordna i saken, och
  2. den instans som har fattat det prövade beslutet, såvitt avser beslut att upphäva beslutet.
- Beslut i ett beslutsprövningsärende som innebär att ärendet inte avgörs slutligt får överklagas endast i samband med talan mot det slutliga avgörandet av ärendet. Ett beslut får dock överklagas särskilt när det avser
1. ogillad invändning om jäv mot ledamot i överprövningsinstansen,
  2. ogillad invändning om att hinder föreligger mot prövning av överklagandet, och
  3. förordnande rörande saken i avvaktan på slutligt avgörande.
- Beslut, som innebär att ärendet återförvisas till en lägre instans, får överklagas endast om beslutet innefattar avgörande av en fråga som inverkar på ärendets utgång.

Domkapitlets övriga beslut enligt detta kapitel får inte överklagas.

Åtgärder när ett beslut har upphävts

20 § Om ett beslut har upphävts och om beslutet redan har verkställts, ska det organ som har fattat beslutet se till att verkställigheten rättas i den utsträckning som det är möjligt. Ett beslut om rättelse ska fattas så snart som möjligt.

En församling och en samfällighet ska senast tre månader efter att ett beslut har upphävts meddela domkapitlet vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av upphävandet. (SvKB 2009:4)